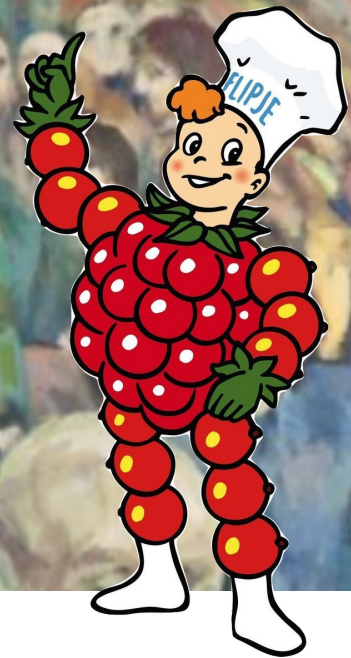

Kunst kijken met Flipje

Kijken

- Wat zie je op dit schilderij?

- Wie zijn de mensen met de koffers?

- Wie kijkt er toe?

- Wie lacht er en waarom denk je dat zij juist lachen?

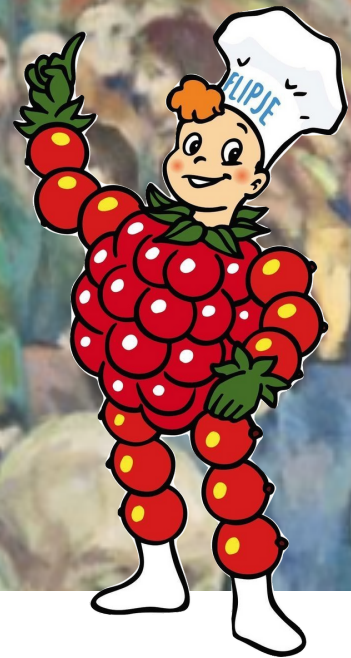
- Hoe weet je dat?

- Weet jij welke groepen mensen heel slecht behandeld werden in de oorlog? Schrijf op wat je al weet over die groepen.

Untermenschen

In de ogen van de Hitler en de nazi's was niet iedereen gelijk aan elkaar. Volgens hen was er een verschil tussen mensen: Duitsers waren 'Übermensen' die beter waren dan de rest, de Untermenschen. Onder 'Untermenschen' viel iedereen met een ander uiterlijk, met een andere afkomst, met een ander geloof, met andere overtuigingen of andere leefwijzes dan de nazi's wenselijk vonden. Dat waren joden, maar ook Sinti, Roma, Getuigen van Jehova, homoseksuele mensen, communisten (een bepaalde politieke stroming) en mensen met een beperking. Hitler wilde deze groepen niet in zijn Derde Rijk hebben. Hij vond ze maar in de weg staan; zij zouden zijn land 'ziek' maken. Deze mensen moesten daarom verdwijnen, waardoor er een rijk vol Übermensen zou ontstaan.

Kunst kijken met Flipje

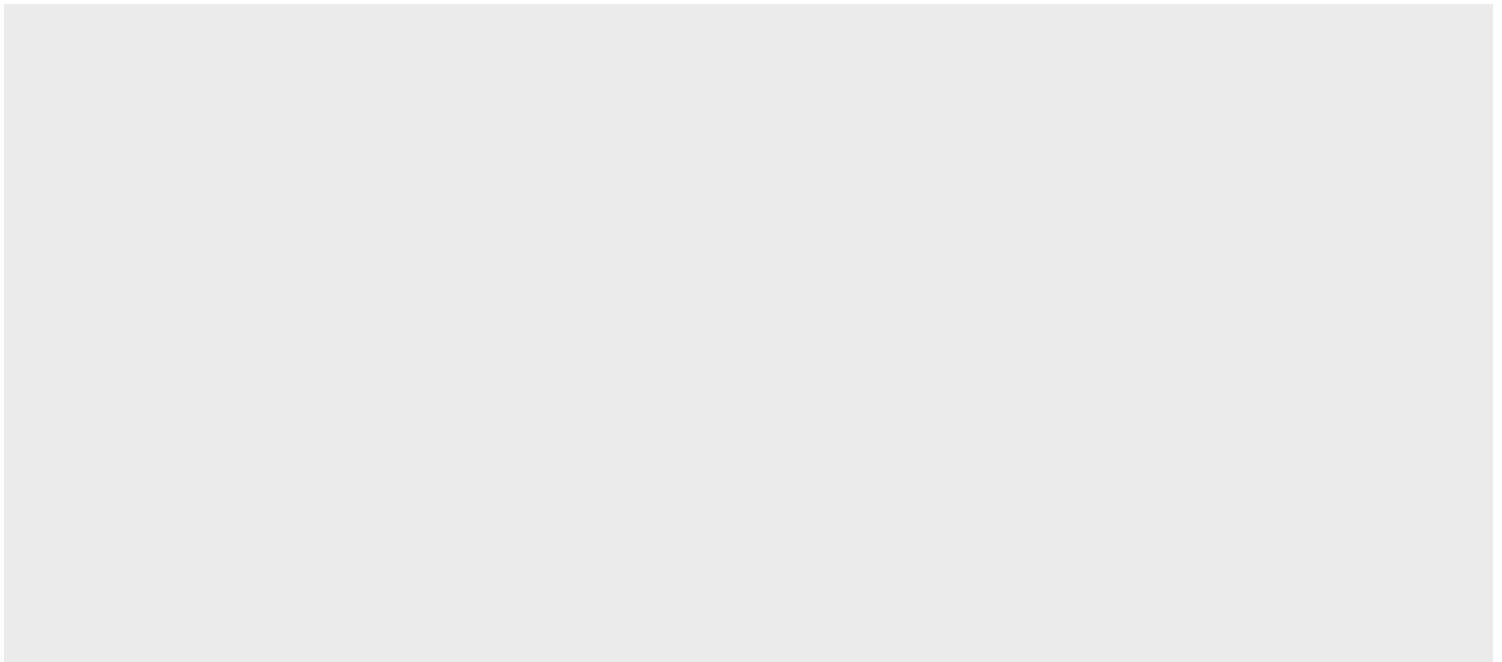
Joodse gemeenschap Tiel

De schilder van dit schilderij heet Cees Heuff. Op het schilderij toont hij het afvoeren van de Joden. In de periode tot 1940 is in veel Gelderse plaatsen een bloeiende joodse gemeenschap aanwezig.

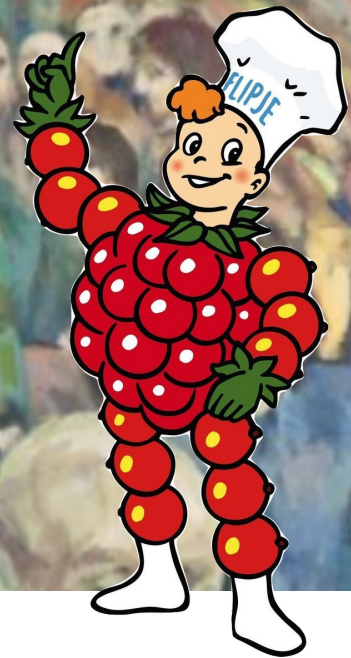
Zoek via WWW.JCK.NL/KAART Tiel op. Lees de tekst over het joodse leven in Tiel.

- Ga op zoek naar een of meer gebouwen die in deze tekst staan en zoek hier een foto van op internet. Plak deze hier beneden. Schrijf een tekst bij de foto met de belangrijkste informatie over deze plek en de joodse gemeenschap.

Kunst kijken met Flipje

Joden uit Tiel

Loeki heet officieel Louis Salomon de Winter. Hij woont in Tiel tijdens de oorlog. Zijn ouders hebben een koffer- en lederwarenzak.

Ga naar de website www.joodsmonument.nl Zoek daar het verhaal van Louis Salomon de Winter.

- Loeki is overleden in Sobibor. Wat kan jij vertellen over kamp Sobibor?

In de nacht van 17 op 18 november 1942 is het mis in Gelderland. De Duitse bezetter heeft het die avond gemunt op Joodse Gelderlanders. Honderden mensen worden opgepakt en met de trein naar kamp Westerbork afgevoerd. Ook Suus van Buuren wordt opgepakt. Ga naar de website van het www.collectiegelderland.nl en zoek op Suus van Buuren

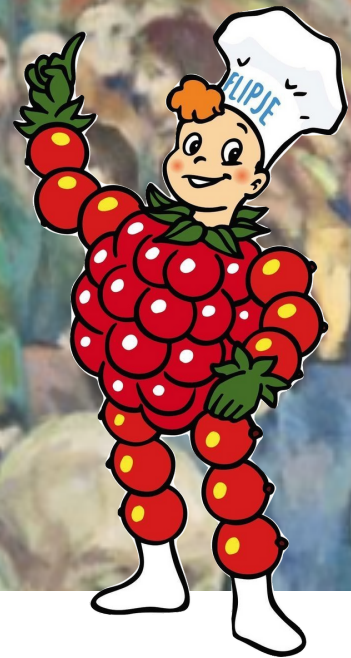
- Lees de kaart van Suus. Wist Suus waar ze naartoe werd gebracht?

- Hoe oud is Loeki geworden?
- Waar woonde Loeki in Tiel?
- Hoe zag het gezin van Loeki er uit?

- Waarom denken jullie dat?

Kunst kijken met Flipje

Holocaust

Rijen vol mannen, vrouwen en kinderen. Ze sjokken door de modder, zonder te weten wat hen te wachten staat. Ze hebben een lange reis in een donkere, koude treinwagon achter de rug. Niemand vertelt ze waar ze heen gaan. Ze hebben honger en zijn uitgeput. "Mach weiter!" roepen mannen in uniform. In de verte is een terrein te zien, omgeven door hoge hekken met prikkeldraad en een grote poort. 'Arbeit macht frei' staat er op de poort, maar dat was een leugen: Auschwitz was geen werkmaar een vernietigingskamp. De meeste mensen die hier aankwamen werden nog dezelfde dag vermoord.

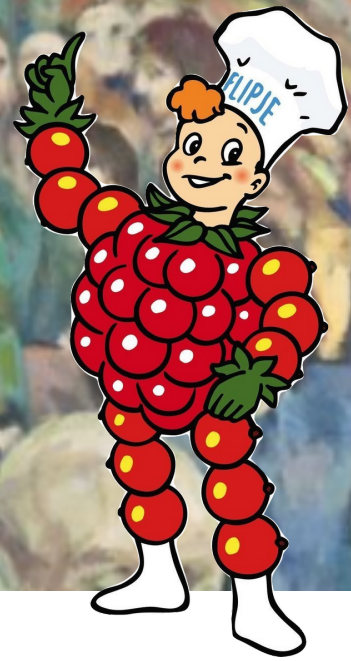
- Er werden in totaal 5 miljoen Joodse mensen vermoord. Dat was een vreselijk gevolg van racisme en discriminatie. Racisme en discriminatie bestaan nog steeds. Noem twee voorbeelden.

- Wat kunnen jullie doen tegen racisme en discriminatie?

- Kijk nog eens naar het schilderij. Zie je nu hetzelfde als voor je onderzoek naar de Joden in Tiel?

Kunst kijken met Flipje

Doen

- Als er geluid bij dit schilderij zat wat zou je dan allemaal horen? Wat zeggen de mensen tegen elkaar en wat hoor je nog meer op straat? Schrijf de geluiden in de tekstballonetjes en breng het kunstwerk tot leven.

